

HİLMİ ZİYA ÜLKEN'İN ÇIKARDIĞI DERGİLER VE BU DERGİLERDE YAPTIĞI YAYINLAR

Prof. Dr. Cavit Orhan TÜTENGİL

Ord. Prof. Hilmi Ziya Ülken (3 Ekim 1901 - 5 Haziran 1974) yaşamı boyunca süreli yayınlara ilgisini, bazen zayıflatıp bazen yoğunlaştırarak, korumasını bilmiştir. "*Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi*" adını taşıyan önemli eserinde (İstanbul 1966, 2 cilt, 820 sayfa, Selçuk Yayınları-Konya) 1860'lardan günümüze doğru Türk düşüncesini izlerken dergilerde yer alan yazılara büyük ağırlık verdiği görülür. Çoğu kere düşünce akımları dergi sayfalarında en doğal yerini bulmakta, bir bölümü ile kitaplara yansısı bile, çoğunlukla dergi sayfalarında kalmaktadır. Bu nedenle kültür tarihçisi, sadece kitaplarla yetinerek fikir ve sanat akımlarının ayrıntılı bir tablosunu çizemez. Türkiye için geçerli olduğunu gördüğümüz bu yargı öteki ülkeler için de sözkonusudur.

Hilmi Ziya Ülken'in düşünce tarihimizdeki yerini araştıranlar yalnız onun kitaplarıyla yetinmek yolunu tutarlarsa eksik bir iş yapmış olurlar. Süreli yayınlarda yer alan yazıları ise, öncelikle kendisinin çıkardığı, sorumluluk taşıdığı dergilerde ön plana çıkmaktadır. Bu yazının amacı, biraz önce niteliğini belirttiğimiz dergilerle bu dergilerde yer alan yazıların bibliyografik künyelerini konuya ilgi duyanlara topluca sunmaktır. Bu başlangıç çalışması, başka araştırmacıların da katkılarıyla, Hilmi Ziya Ülken Bibliyografyasının eksik bir yanının tamamlanmasına önayak olabilirse görevini yerine getirmiş sayılabilir.

7 Haziran 1921'de "pekiyi" derece ile bitirdiği "Mülkiye"nin tarihinde biyografisi ve eserlerinin eksiksiz bir listesi verilirken çıkarıldığı dergilerin de belirtildiği görülür. Mücellidoğlu Ali Çankaya'nın 1954 yılında Ankara'da yayımlanan "*Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeli-*

ler. II. Cild. *Hal Tercümeleleri Kısmı 1860-1949*" adlı kitabının 879. sayfasında "Çıkardığı Mecmualar" şöyle sıralanmaktadır: 1. İnsan Mecmuası, 2. Mihrap Mecmuası, 3. Galatasaray Mecmuası, 4. Sosyoloji Dergisi. Aynı yazarın, geliştirilmiş yeni bir basım niteliğindeki "*Son Asır Türk Tarihinin Önemli Olayları İle Birlikte Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*"m IV. cildinde (Ankara 1968-1969) "Galatasaray Mecmuası"nın yerini alan "Anadolu" ile birlikte "Mihrab" hakkında bir açıklamaya yer verildiği dikkatten kaçmaz: "1922'de halasının oğlu Agâh Mazlum ile birlikte "*Mihrab*", yine 1922'de bir kısım Mülkiyeli arkadaşları ile birlikte "*Anadolu*" adlarındaki dergileri çıkardı". (s. 1680).

Önce, iki yanlış düzelterek konuya girelim. Sözkonusu iki derginin de yayım tarihi 1922 olmadığı gibi, Hilmi Ziya Ülken bu dergileri çıkarmamış, sadece yazı yardımında bulunmakla yetinmiştir. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu, kendisinin de bazı yazılarının yer aldığı bu dergilere ilişkin olarak şu açıklamalarda bulunmaktadır: "Anadolu Mecmuası 1 Nisan 1340 (1924) da İstanbul Üniversitesine mensup bir hoca ve talebe zümresi tarafından tesis edilmiş ve tanınmış folklorcu Mehmet Halit (Bayrı) ile Haydar Necip'in idaresi altında intişar etmiştir". Aralıklı olarak iki yıl devam ettiği belirtilen bu dergiden sonra "Mihrab" için söylenenler şunlardır: "Bu mecmua 1923 senesi sonunda kıymetli ve mütevazi bir fikir adamı olan Agâh Mazlum tarafından İstanbul'da tesis edilmiş ve pek az devam etmiştir". Fındıkoğlu, derginin yazarları arasında Hilmi Ziya'yı da sayar. (Bk. *Fındıkoğlu Bibliyografyası 1918-1958*, İstanbul 1958, s. 5 ve 7). İncelediğimiz bir "Mihrab" koleksiyonunda yer alan "Sené 2, Sayı 28"nin üzerinde 1 nisan 1341 (1925) tarihi bulunmaktadır. Büyük bir olasılıkla bu "Mihrab"m son sayısıdır.

Bu düzeltmeden sonra, Hilmi Ziya Ülken'in çıkardığı 3 dergiyi, yayım tarihini de gözeterek, şöyle sıralayabiliriz:

1. AKADEMİ, 9. sayıdan itibaren GALATASARAY (1930-1933)
2. İNSAN (1938-1943)
3. SOSYOLOJİ DERGİSİ (1942-1960)

Sıra numarası izlediği, sahibi belirtilmediği için GALATASARAY'm başlangıcı ve tamamlayıcısı olarak birlikte ele aldığımız

AKADEMİ dergisi de, Hilmi Ziya'nın Galatasaray Lisesinde öğretmenlik yaptığı dönemin makalelerini ve şiirlerini içermektedir.

AKADEMİ ve uzantısı olan GALATASARAY bir başka açıdan da dikkate değer. 1930-1933 yıllarının Galatasaray öğrencileri ile eski Galatasaraylıların yazıları ve şiirleri, zamanın ünlü yazarlarının belgesel nitelikteki yazı, mektup ve demeçleri, "Tevfik Fikret'in Büyük Adına ve Aziz Hatırasına" adanan bir özel sayı, konudan uzaklaşmamak için burada sözkonusu edemediğimiz nice şaşırtıcı imza bu koleksiyonun içindedir. Günümüzün ünlü kişilerinin, onların gelişme doğrultularını da haber veren yazıları ve çevirileri, okul içi çalışmaları bu koleksiyonun ilginç bir başka yanını ortaya koymaktadır.

Cahit Sıtkı'ya bir ayrıcalık tanıyarak, edebiyat tarihçisine hizmet yolunda bir uyarıda bulunmamız yerinde olur. 1931'de Galatasaray Lisesini bitiren Cahit Sıtkı, ilk şiirlerini "Muhit" ve "Servetifünun" dergilerinin yanı sıra okul dergisinde de yayımlamaktan geri kalmıyor, üstelik "Tetkik" ve "Tenkit" türündeki düz yazılarını da AKADEMİ ve GALATASARAY'a veriyordu. Okul dergisinde yayımlanan şiirlerinden pek azı "*Ömrümde Sükût*" adlı kitabına girmiş (1933, 1968), büyük çoğunluğu dergi sayfalarında kalmıştır.

Bizim asıl üzerinde durmak istediğimiz konu, Cahit Sıtkı Tarancı'nın bu koleksiyonda yer alan makaleleridir. Ozanımızın şiir anlayışını ve bazı ozanları değerlendirmesini göstermesi bakımından bu yazıları edebiyat tarihçileri için değerli olabilir:

Akademi, sayı 2, Mayıs 1930

Tetkik : Meş'aleci Şairler, s. 5-7.

Akademi, sayı 7, 15 Nisan 1931

Şi'rimizin Bir Zirvesi : Necip Fazıl, s. 16-17.

Galatasaray, sayı 14, 20 Mart 1932

Tenkit : Ben ve Ötesi, s. 28-29.

● "Akademi" adıyla çıkarılan, 9. sayıdan başlayarak adı "Galatasaray" a dönüştürülen, 12. sayıdan itibaren "Sahibi" görüldüğü dergide "Hilmi Ziya" imzasıyla yayımlanan yazıları ve şiirleri :

(Sayı 2-22, 4. sayı eksik)

Sayı 3, 15 kânunuevvel 1930
Tembellik, s. 3-4.

Sayı 6, 15 Mart 1931
Hürriyete Giden Yollar, s. 1-4.

Sayı 10, 15 teşrinisani 1931
Tarihte Büyük İnsanlar : Namık Kemal, s. 4-5.

Sayı 12, 20 kânunusani 1932
Tarihte Büyük İnsanlar Sokrates (Sokrat), s. 3-5.

Sayı 13, 20 Şubat 1932
Kurunu Vusta, s. 1-2.
Sanat ve Ahlâk, s. 3-7.
Tereddüt, s. 7, [Şiir].
Tekzip, s. 35-38.

Sayı 14, 20 Mart 1932
Musahabe : Medeniyet, s. 1-3.
Tarihte Büyük İnsanlar : Goethe, s. 16-18.
Seyahat, s. 33, [Şiir].

Sayı 15, 30 Nisan 1932
Musahabe : Şark ve Garp, s. 1-3.
Gemi. s. 3, [Şiir].

Galatasaray Sergi Nüshası, Sergi 1, 6 Ağustos 1932
Musahabe : Şahsiyet, s. 1-3.

Sayı 17, 20 Teşrinievvvel 1932
Musahabe : Şahsiyetin Tekâmülü, s. 1-3.

Sayı 18, 20 Teşrinisani 1932
Musahabe : Fikre Hürmet, s. 1-2.

Sayı 19, 24 Kânunuevvel 1932
Hayat ve Kitaplar, s. 14-15.

Sayı 21, 25 Şubat 1933
Musahabe : Bedbinlik, s. 1.
Yeni Eserler : XX. Asır, s. 7-8.

Sayı 22, 25 Mart 1933
Türk Ahlakçıları, s. 2-3.

Hilmi Ziya Ülken'in ilk sayısından itibaren "Sahibi ve Müdürü" bulunduğu, her sayısında yazılarına, çevirilerine ve kroniklerine rastladığımız ikinci dergi, 1939-1941 yılları arasında yayını bir süre duran İNSAN olmuştur. Derginin ilk ve parlak dönemi "Nurullah Ataç - Hilmi Ziya Ülken - Sabahattin Eyüboğlu - Muzaffer Şerif" kuruculuğundaki 12 sayılıklı birinci yıldır. 8 Mayıs 1939 tarihini taşıyan 12. sayıdan sonra, sayı 1-13 ancak 1 Nisan 1941'de, İdare Müdürü A. Hakgüder'in de işbirliğiyle Hilmi Ziya Ülken'in "Sahibi ve Mesul Müdür"lüğünde yeniden çıkar ye bu işbirliği ancak iki sayı sürer. Sıra numarasını izleyen dergide 20. sayıdan başlayarak Hilmi Ziya Ülken "İnsan"ın "Sahibi ve Umum Neşriyat Müdürü" olarak görünür. Oylumu daralarak ve yayın düzeni aksayarak, dergiler için iyi bir gösterge olmayan çift numaralı bir sayı ile (24-25) sona erer.

Cemal Süreya'nın "İnsan"ı inceleyen bir yazısında, ilki derginin içeriğine, ikincisi Hilmi Ziya Ülken'e ilişkin iki yargısı vardır ki, toplu ve özet bir bakış olarak dergiye yerinde bir yaklaşım sayılabilir:

"Dergide düşünce yazılarının, sosyoloji, felsefe üstüne yazıların ağır bastığı görülür. Edebiyat ürünleri (şiir, öykü) biraz iğreti duruyor. Yine de daha çok ilk sayılarda böyle bu. İleri sayılara doğru hem düşünce yazıları daha bir dağınık oluyor, hem de edebiyat ürünlerine daha çok yer vermeğe başlanıyor. Düşünce yazılarının yerini "mesleki" diyeceğimiz yazılar alıyor... Her şeyin ötesinde, "İnsan", önemli bir dergi. Çıktığı günlerdeki hâkim düşünceyi yansıtmaları bakımından kalıcı bir belge niteliğini taşıyor".

Hilmi Ziya Ülken'e ilişkin yargı ve eleştiriler de şöyle :

"Dergide başı Hilmi Ziya Ülken çekiyor. İnsan'ın amaçlarını özetleyen, en çok yazı yayımlayan da kendisi olduğu için dergiyle bu yazar arasında özdeşlik var bile diyebiliriz. Hilmi Ziya Ülken, "Üstün Batı'nın hümanizmini" üstlenmek gerektiğini söyledikten sonra şöyle bir soru soruyor: Tam bir ihtida şart mıdır ? Buna ne olumlu ne tam olumsuz bir biçimde karşılık verebiliyor. Ama hemen bütün yazılarımdaki ana düşünce bu noktada toplanıyor. Öte yan-

dan, yukarıdaki soruya gelmek için dergideki yazılarıyla yığıldığı malzeme de pek elverişli değil. Prens Sabahattin'e alkış tutarken, başka bir yerde de sevdiği, bazı yönlerini onayladığı Yusuf Akçura'nın "tarihi maddiyeci" olduğunu ileri sürüyor. Bununla birlikte Hilmi Ziya Ülken'in özellikle Türk sorunlarıyla incelemelerinde bugün de yararlanılabilecek yerler var". (Cemal Süreya, Eski Dergiler (7) : "İnsan", *Milliyet Sanat Dergisi*, sayı 156, s. 32, ekim 1975).

Hilmi Ziya Ülken'in İNSAN'daki yazılarına geçmeden önce, 3. sayıdaki "Yeni ve Eski Mecmualar" başlıklı yazısı üzerinde kısaca durmak yerinde olur. Dergide fikir birliği bulunması, derginin bir fikir akımını temsil etmesi gerektiği savlarını eleştiren Ülken, konuya şöyle bakılmasını önermektedir: "Mecmualar, içlerindeki yazıların tazeliği ve muharrirlerin kuvveti ile değil, fakat muayyen içtimaf bir zümre ve sınıfa istinat etmesile hayatîyet kazanır. Bu vasfı taşıyan bir mecmua bazan içerisinden kuvvetli muharrirler de yetiştirebilir. Fakat bir intikal devrinin veya siyasî bir hareketin mahsulü olan bir mecmua onunla beraber nihayet bulur. Çok defa insicamlı fikir hayatına örnek olarak gösterilen "Yeni Mecmua" Ziya Gökalp'm etrafında toplanan ve Büyük Harbin ileri burjuva münevverlerine istinat ediyordu" (Adı geçen sayı, 272).

● Hilmi Ziya Ülken'in "İNSAN" dergisindeki imzalı yazıları :

Sayı 1, 15 nisan 1938

Tanzimata Karşı, s. 7-14.

Ferd ve Cemiyet, s. 57-65.

Kronikler:

Mekteplerde Disiplin ve Ceza Meselesi, s. 71-75, (H.Z.).

Yeni Felsefe Tercümelere, s. 75-76, (H.Z.).

Yeni Edebiyat Tercümelere, s. 77-78, (H.Z.).

Sayı 2, 15 mayıs 1938

Medeniyetin Yürüyüşü, s. 84-91.

İçtimaf Determinizm, s. 165-173.

Kronikler:

İçtimaf Mektep, s. 176-177, (Kapakta:H.Z.).

Sayı 3, 15 haziran 1938

"Yunan Mucizesi", s. 187-188.

İmparatorluk ve fikrî âlemi : I

İmparatorluğun Tekâmülü, s. 241-259.

Kronikler :

Japonya-Çin, s. 260-264, (H.Z.).

Tarih Kurultayı, s. 264-265, (H.Z.).

Türk Mimarisi ve Yeni Teşebbüsler, s. 265-267, (H.Z.).

Hayat ve Kitaplar, s. 270-271, (H.Z.).

Yeni ve Eski Mecmualar, s. 272-274, (H.Z.).

Sayı 4, 15 temmuz 1938

Fikir Ananesi, s. 281-284.

İmparatorluk ve fikir âlemi : II

İmparatorlukların Alt Bünyesi, s. 349-368.

Sayı 5, 1 birinciteşrin 1938

Memleketi Tanımak, s. 377-379.

İmparatorluk ve fikrî âlemi : III

İmparatorlukların Üst Bünyesi, s. 441-456.

Sayı 6, 1 ikinciteşrin 1938

İlim Bitaraf mıdır ?, s. 458-462

Anket Monografik ve Memleket, s. 521-528.

Sayı 7, 1 birincikânun 1938

İçtimai Hâdise Nedir?, s. 396-401.

Kronikler :

İ.H. Baltacıoğlu'nun Felsefe Kitabı, s. 403-404,(H.Z.).

Felsefî ve İçtimai Konferanslar, s. 405-406, (H.Z. Ülken).

A. Weber'in Felsefe Tarihi, s. 406-408, (H.Z. Ülken).

Sayı 8, 1 ikincikânun 1939

İdeolog Namık Kemal. s. 609-616.

İçtimai Teşekkülün Temeli (İŞ), s. 671-676, (Kapakta Hilmi Ziya Ülken).

Kronikler :

Namık Kemal ve İbret Gazetesi, s. 685-686, (H. Z. Ülken).

Maksim Gorki : Aşk Rüyası, s. 686-688 (H. Z. Ülken).

Sayı 9,1 Şubat 1939

Tanzimat ve Hümanizma, s. 689-694.

Osmanlı Saltanatında Toprak Sistemi, s. 742-756, (Kapakta Hilmi Ziya Ülken).

Sayı 10,1 Mart 1939

Meşrutiyetin Tereddüt Devri, s. 769-778.

İş Hakkında, s. 823-831.

Kronikler :

Le Corbusier'ye Göre İstanbul, s. 845-846, (Hilmi Ziya Ülken).

Sayı 11,8 Nisan 1938

Türkiye'de Pozitivizm Temayülü, s. 849-853.

Totetizm Etrafında Münakaşalar, s. 905-917.

Kronikler :

Türk Ziraat Tarihine Bir Bakış, s. 920-922, (H.Z. Ülken).

Sayı 12,8 Mayıs 1939

Türkiye'de İdealizm Temayülü, s. 929-938.

Zaman ve İnsan, s. 987-992.

"İş"e Dair s. 997-1002.

Kronikler :

Bergson'a Dair Yeni Bir Kitap, s. 1004-1007, (H. Z. Ülken).

Türk Ahlakçıları, s. 1008-1009, (Kapakta Hilmi Ziya Ülken).

Sayı 1-13,1 Nisan 1941

Yeni Klasik, s. 1-2.

Sanat ve Cemiyet, s. 26-29.

Sayı 14, 1 Mayıs 1941

Düşünmenin Zorluğu, s. 1-2.

Orijinallik ve Garabet, s. 20-21.

Deliliğin Ögünmesi, s. 29-31, (Erasmus'dan çeviren H. Ziya Ülken).

Sayı 15-17, Ağustos 1941

İnsan Sevgisi, s. 1-3.

Üç Dünya Görüşü, s. 14-17.

Deliliğin Ögünmesi, s. 31-34, (Erasmus'dan: H. Z. Ülken).

Yeni Neşriyat : Reaya ve Köylü, s. 45-46.

Sayı 18-19, birinciteşrin 1941

Servet Berkin Fikrî İnkişafı, s. 1-4.

Deliliğin Ögünmesi, s. 40-44, (Erasmus'dan H.Z. Ülken).

Bibliyografya : Fahim Bey ve Biz, s. 45-47, (H.Z.Ü.).

Sayı 20, Şubat 1943

İnsan İdeali, s. 1-2.

Sayı 21, Mart 1943

İlme ve "ilmî hal"e Dair, s. 1-3.

Sayı 22, Nisan 1943

Destan ve İnsan I, s. 3-7.

Sayı 23, Mayıs 1943

Destan ve İnsan II, s. 3-6.

F. Gladkov, s. 16.

Sayı 24-25, Ağustos 1943

Destan ve İnsan III, s. 3-6.

Garpte ve Şarkta Tasvir, s. 18-21, (A. Malraux'dan çeviren H. Z. Ülken).

Sanatın Psikolojisi, s. 22-26, (A. Malraux'dan çeviren Hilmi Ziya Ülken).

Hilmi Ziya Ülken'in sorumluluk ilişkisi içinde bulunduğu üçüncü dergi, "Müdürü" durumunda gördüğümüz "*Sosyoloji Dergisi*"dir. İkinci başlık olarak derginin ilk üç sayısında yer alan "Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Semineri Tetkik ve Araştırmaları" nedense sürdürülmemiş, H. Z. Ülken'in sorumluluğu altında yayımlanan 15 sayıdan sonra dergi, üç kişilik bir "Yazı Kurulu" tarafından (N.Ş. Kösemihal, G. Tanyol ve H. İnandık) yönetilmiştir.

● Hilmi Ziya Ülken'in "*Sosyoloji Dergisi*"nı "Müdürü olduğu dönemde bu dergide çıkan yazıları ve çevirileri:

Sayı 1, 1942

Sosyolojinin Mevzuu ve Usulü, s. 3-142.

İslâm Feodalizmi, s. 250-270, (A. N. Poliak'tan çeviren H. Z. Ülken)

İçtimai Araştırmalar, s. 271-289.

Kitap Tahlilleri, s. 321-328 ve 345-350.

Sayı 2, 1943

İçtimai Üst Yapı Olarak Hukuk Tetkiklerine Giriş, s. 22-66.

Hukuk Sosyolojisinin Unsurları, s. 105-170, (G. Gurvitch'ten çeviren H. Z. Ülken).

Yeni Felsefe Cemiyeti ve Türkiye'de Felsefe Cemiyetinin Tarihçesi, s. 358-403.

Dergiler ve Kitaplar, s. 404-416.

Sayı 3, 1945-1946

İktisadî Sosyoloji Üzerine Notlar, s. 3-103.

Sayı 4-5, 1947-1949

İnsanî İlimler Mümkün Müdür?, s. 1-51.

Sosyolojinin Dalları, s. 134-144.

Amsterdam'da Milletler-Arası Onuncu Felsefe Kongresi, s. 259-268.

Kitap Tahlilleri, s. 289-357.

Les Sciences Humaines Sont-Elles Possibles?, s. 359-414.

Les Branches De La Sociologie, s. 462-476.

Chroniques, s. 477-481.

Comptes Rendues, s. 482-501 ve 506-552.

Sayı 6, 1950

Sociologie et Philosophie, s. 69-84.

Karataş Köyü Monografisi, s. 85-103, (Köseihal ve Tanyol ile birlikte).

La Sociologie Rurale En Turquie, s. 104-116.

Kongreler, s. 134-153.

Yabancı Dilde Yayınlar, s. 160-168.

Sayı 7, 1952

L'Orient et l'Occident, s. 5-22.

Les Tensions Sociales et Les Relations Interculturelles, s. 109-121.

Kitap ve Dergi Tahlilleri, s. 148-177.

Sayı 8, 1953

La Circulation Des Valeurs, s. 26-38.

Kitap ve Dergi Tahlilleri, s. 136-145.

Sayı 9, 1954

De l'Hétérogénéité Ethnique et Vers l'Homogénéité Culturelle, s. 1-11.

Millî Eğitim Bakanlığı Yüksek Makamına, s. 59-66.

Kitap ve Dergi Tahlilleri, s. 169-174.

Sayı 10-11, 1955-1956

Un Aperçu Bibliographique Du Problème Des Réfugiés En Turquie, s. 106-114.

Gönen Bölge Monografisi, s. 115-154, (A. Tanyeli ile birlikte).
La Féodalité Est-Elle Une Catégorie Historique ou Bien Une Forme Sociale?, s. 155-162.

Unesco Tarafından Davet Edilip Şam'da Toplanan Orta-Doğu Memleketlerinde İctimai İlimler Hakkında Rapor, s. 163-171.
İkinci Dünya Sosyoloji Kongresi, s. 186-191.

Sayı 12, 1957

Le Role Social Des Classes Moyennes En Turquie et En Proche-Orient, s. 1-65.

Sayı 13-14, 1958-1959

Sanat, Düşünce ve İctimai Bünye, s. 1-35.

İptidailerde İctimai Bünye ve Din s. 36-57.

A. Cuvillier Sociologie et Problèmes Actuels, s. 264-269.

Sayı 15, 1960

Durkheim et l'Enseignement Des Sciences Sociales En Turquie, s. 7-27.

Sosyolojide Yeni Adımlar s. 105-139.

Evolution De La Condition Feminine En Turquie s. 140-152.

Chroniques, s. 172-184.

Ord. Prof. Hilmi Ziya Ülken'in "147'ler listesi" içinde Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne naklinden sonra da yayımı sürdüren "*Sosyoloji Dergisi*"nin şimdiye kadar çıkan sayıları ve yılları şöyledir:

Sayı 16, 1961

Sayı 17-18, 1962-1963

Sayı 19-20, 1964-1966

Sayı 21-22, 1967-1968.

Görüldüğü gibi, Hilmi Ziya Ülken'in sahipliğini ya da sorumlu müdürlüğünü yaptığı üç dergide yer alan yazıları incelemelerle de-

nemelerden, eleştirilerden, şiir ve çevirilerden oluşmaktadır. Söyleşi türündeki ilk yazılarının kısa oluşuna karşılık, özellikle "Sosyoloji Dergisi"ndeki bazı incelemelerinin kitap oylumuna vardığı dikkati çeker. Yerli ve yabancı yayınları sadece izlemekle kalmayıp, bunları eleştirmesi ve tanıtması yaygın ilgi alanını olduğu kadar, tenkitçi tav-
rım da ortaya koymaktadır.